ИЗЛАЗИ СРЕДОМ ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ НА ЧИТАВОМ ТАБАКУ

ОГЛАСИ плаћаю се од сваког реда из гармонда први пут 4, а после 3 н.

За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА У АУСТРИСК ЗЕМЉАМА На годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.

У СРБ. КНЕЖЕВИНИ на годину 100 гроша, на пол год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у хотелу код „Елисавете“ на првом кату.

БРОЈ 63. У Новоме Саду, у среду 4. юния 1869. ГОДИНА XXII.

ВЕСТИ ИЗ КАРЛОВАЦА.

Из КАРЛОВАЦА 1. јунија. Дошао сам са другим странцима овамо, да будем при отварању народнога конгреса, и да му по могућству и остали рад пратим. Карловце нашао сам по старом. Рекао бих, да се у народу неопажа велико учешће спрам сабора. Бар странаца данас врло мало видех; највише је Новосађана дошло

Мислило се у обште, да ће се сабор данас отворити, али Њ. Светост није то учинила, из разлога, како чујем, што још многи посланици нису стигли С тога биће отварање тек сутра.

На служби божијој пре подне присуствовала је Њ. Светост г. патриярх, гг епископи Стојковић, Кенђелац и Грујић и многи народни посланици. Нашега побожнога дра Аврама писам међу народом у цркви видио; по свој прилици обдржавао је своје богомољеније у тихости, спрам кандилца, које му из чашице примамљиво жмирка.

После службе божије искупили су се у локалитетима српске читаонице многи посланици и ту су закључили послати св. патријарху депутацију од четири члана, који ће молити (молим дра Павловића за овај израз за опроштење!) да се сабор сутра у 10 сати пре подне отвори. Др. Јова Суботић није пропустио герирати се као председник, које званије као да је с њиме рођено. Др. Павловић употребио је ову прилику, да белолађским речима и начином изрази своје — пардон! обштенародно негодовање, што се сабор није данас отворио. Др Аврам није се толико у овој конференцији у дебате упуштао; он је највише тиме забављао се, да је на велико сознадијо своје поштоватеља неуморно — чачкао нос, што је канда код њега сасвим уобичајен гест. У овој конференцији закључили су искупити се у 6 сати опет. Уједно су закључили замолити управитељство читаонице да уступи за време трајања саборскога своје локалитете члановима, да би се могли где скупљати ради договарања У конференцији у6 сати закључили су међу осталим — пошто су се као конститутовали — који ће чланови сутра ићи, да позову св. патријарха у сабор

Иначе ништа особито у Карловци данас. Међу одсуствујућима и Чарнојевић је. После подне било је у локалитетима читаонице, управо крчми, мало покулирања, којом је приликом наш славни екснез карловачки Радовановић (име му је у српској историји врло славно) наздрављао у пропаст калуђерима итд. итд.

Из КАРЛОВАЦА 2. јунија. Поранио сам данас мало већма, да уживам лепо јутро у Карловцима. Да сам појета, ја би вам могао пуно наописивати се лепоте летњега јутра у нашим убавим Карловцима, који имаду околину, какве надалеко нема Сишао сам после опет у варош, у којој ништа нисам приметио, што би показивало, да је у њој сабор народа српскога на овој страни. Странаца готово никаквих. Наши Карловчани отимају се да раде у виноградима, па како морају грдну нечувену надницу да плаћају (везач женски 70 н !) то настојавају да бржим радом изиђу о што мање штете јер богме толика надница женском радину готова је штета.

Пред 10 сати пре подне почеше се скупљати посланици у саборску дворану Одем и ја тамо. Нису још сви дошли, ако и придолазе непрестано. Тако па пр. нема још ни данас Чарнојевића, а није дошао ни Живковић и Алекс. Николић. Саборска дворана, као што ће бити многима познато, ни мало неимпонује нити својом просторијом, нити архитектуром нити каквим другим украсима. Место за патријарха нешто је украшено, али врло скромно: црвена чоја служи као дно портету царевом, које је на средини обешено; ту је кресло за патријарха, пред њим сто застрт обичним чаршавом; десно је сто секретарев на среди је сто за епископе; десно од патриярха сто је око кога седе представници свештенства; спрам патријарха сто је војнички представника; лево су места за грађанске представнике. На столовима је зелена чоја, ту и тамо папира по неколико табака и по која писаљка. Столице, на којима седе посланици, просте сламне. Једном речи: простије неможе нагледати место, у коме сабориш сабор народни.

Свештенички представници готово сви су ту; од војника има једва 12 – 15 ; међу грађанским представницима седе и они цивилисти, који су у граници изабрани, па и један од свештенства, славни прота горњокарловачки Беговић, који се већ толико у духу времена епанципирао, да кад сам случајно с њиме заједно путовао паробродом у Н. Сад, носио је на глави фес, на ноге турио мађарске чакшире и мађарске чизме (немогу се заклети, да је имао и мамузе) а на плећи јуначке турио неку кавене боје антерију дугачку са гајтанима, од прилике као капути, што их данас носе по Мађарској католичански попови. (Од прилике у таковом прописаном свештеническом одјејанију и ми смо га у Н. Саду имали удовољство гледати. само место феса имао је црн сламни шешир, Уреди.) Евала Слуњанима на такову избору! Такове попове треба да имамо, бар би се ваљда што пре опростили и цркве, и попова, и свега, што иде уз ствари од божанства.

Пошто се посланици искупише и своја места заузеше, први узме реч др. Суботић (и ко би пре њега!) да каже, како су „они“ у конференцији јуче закључили послати депутацију од 9 чланова, који ће св. патријарха позвати међу посланике. Архимандрит Стануловић примети овде, да би се у саставу ове депутације имало држати старога обичаја. Али др. Милетић устане против старих обичаја (он канда има чудну антипатију против свега, што нам је од дедова остало). Сабор је, вели, требало јуче отворити, али ћемо већ то други пут узети. Сад, вели, нетреба да се узима обзир на сталеже и чинове, јер смо сви Срби, а дух времена изравнава све сталеже, па и ми у практици да са овим кораком у томе први пут поступимо.

Наравна ствар, да је др Павловић био против старих обичаја а за Милетића А наш еманципирани прота Беговић (у Карловци носи мантију као и остала му во Христћбратија) показао је одмах целом сабору своју велику мудрост и ученост и слободни дух, јер рече: да о тим старим обичајима нема ништа у катихизису. — О, Слуњани, где ли нађосте такова мудра и учена проту! бар сада знамо — чега нема у катихизису!

Архимандрит Живковић нема ништа против деветорице, само мисли, да конференција неможе ништа прејудиковати сабору; зато нека овде ко учини предлог, и ту да се бира депутација. Прота Вујаховић предлаже да се најпре бира председник по старешинству ad hoc, и зато предлаже епископа Стојковића. Др Милосављевић брани Суботићев предлог. Архимандрит Стануловић опет препоручује свој предлог, а што се прегседника тиче, црквени сабор има свога председника „рођенога“, који је по сану свом највиши.

Суботић вели, да ово још није сабор, но само конференција, зато нетреба председника бирати; промена је само та, што нема ц. комесара, као досада. Имена чланова депутације изабраних у конференцији ова су: епископ Грујић, парох Јовановић, прота Стефановић, капетан Илић, капетан Вечеринац, Маравић, др. Павловић, др Стефановић, др. Суботић. Примећујем, да је већ 10 сати, нека светост нечека! (него примајте, како смо ми удесили!)

Наравно, да је овде морао прота Беговић помоћи Суботићу правити пресију на остале окренувши уједанпут своје сиковље чувствованије спрам врховне главе црквене те и рече, да је Њ. Светост прво лице, зато да нетреба ни да чека.

Владика Грујић желио би, да депутација ради веће сјајности буде већа. Жупан Кушевић није да се бира председник по старешству, а што се депутације тиче, ту нека се предложеној 9-рици још други додаду.

Милетић вели, да сјајност неће депутацији већа бити, ако у њој буду архимандрити; али ће бити запостављање самога народа, ако од цивила буду у депутацији само двојица. (По својој несравњеној заборавности славни др Аврам заборавио је, да је мало час рекао био, да су у сабору сви Срби и сви једнаки као представници народни, потоме од каквога „запостављања народнога“ неможе бити говора!)

Владика Грујић одбија подметање, као да је он ишао за заступљењем сталежа у депутацији, већ је само ишао за умножењем депутације ради веће сјајности.

И др Павловић, познат својим уважењем спрам св. патријарха, у старању, да се што већа пошта св. патријарху учини, рече: Подичен ће бити патријарх, ако му оде депутација слободно изабрана (у конференцији !), а не по сталежима. (Гласови: сви да да идемо!)

Жупан Кушевић, да се неби губило време, хоће да предлаже чланове, који још да уђу у депутацију. Овде му упадне у реч Суботић, па рече, као одговарајући на неке речи владике Грујића: 75 заступника треба на сабору да буде без обзира на сталеже; сталежа нема; зато смо и поседали овако, где је ко хтео; што се тиче депутације, неће јој сјајност бити већа чином, него поверењем.

Кушевић предлаже још у депутацију: архимандрита Живковића, мајора Пејића, дра Милосављевића, проту Бранковића, а словословм да је владика Грујић.

Овде у комешању и вици неки викаше: нека буде Суботић словослов и предводитељ депутације! Реч неможе да се разуме, док се напоследак зачу глас владике Грујића, који пита: ко ће предводити депутацију? Милетић му одговара, да ће Суботић, на што Грујић захваљује да иде у депутацију. Кушевић иште, да се гласа, јер је било гласова. да се предлог његов прима. Смирени христијанин др Павловић са болом, како вели, примећује, да се људи ведрже христове речи: чувајте се зачеља! На што му владика Грујић каже: чувајте се и ви зачеља! Док напослетку Суботић рече: да је њему свеједно, ко ће предводити депутацију, била то сурдума, мантија или капут; мене су, вели, изабрали за вођу, и ја се примам, ако сам се испрва тога и одрицао.

Прота Бранковић вели, да се у депутацију архимандрити и небирају, јер су ту у смислу декларатории, а епископи опет као великодостојници.

Кушевић опет иште гласање; гласови опет неки вичу: решеноје! други вичу: гласајмо! Милетић вели, да нема места гласању, јер је Грујић владика одступио, а против Суботића није нтко. a quis tacet consentit

Беговић прота и опет врло оштроумно примећује, да је свеједно, та ишао Грујић за Суботићем, та Субатић за Грујићем. О Слуњан! Слуњани!

Кушевић и опет иште да се вотизира о његовом предлогу. Вика: решено је! није решено! Владика Грујић пита: јесу ли зато, да иде он са депутацијом? одговара му вика: јесмо! нисмо! Кушевић и опет иште, да се гласа о предлогу његову; и опет вика: решено! није решено! Уобште ко је био у данашњој седници наших избраника народних, могао се уверити, да имају добрих грла, али мало чуства за ред, особито нека господа са дипломама на високу ученост.

Владика Кенђелац покушавајући у хаос реда увести примећује: да није решено, јер да је решено, депутација би досад отишла била; зато иште, да се гласа.

Овде се лати славни Милетић своје ultimae rationis, што увек чини, кад се нађе у шкрипцу. Мислећи по свој прилици, да је у скупштини новосадске обштине црквене или Матице Српске, где му вазда послушна „кавалерија“ урлањем и дреком притиче у помоћ, са њему својственим трагичним патосом рече: кад би овај неутрални свет (т. ј. слушаоци) овде имао коју рећи, и он би рекао, да је ствар решена. Ове његове безпамерне речи изазваше велику грају, вика се диже на Милетића, да би хтео на посланике пресију да чини. Милетић се извињава, кад виде, да се људи нису од њега поплашили; али му с разлогом одвраћају, да је сувише, ако је и пала та реч. На то Милетић вели, да је та ствар решена јер ко је депутацији словослов, тај је и предводи; а ако је до гласања, он неће да гласа, а нада се, да ни остала дружина неће гласати. (Овим зацело није никоме хтео прејудиковати у уверењу!)

Ту Суботић, као мудар човек, домисли се еспедијенту, па вели: нека владика Грујић иде с десне стране, а ја ћу с леве,

Кушевић предлаже, да владика Грујић предводи и да је словослов; на што Суботић вели: ако ће владика Грујић ићи с десне стране, а ја да говорим, онда добро! али ако неће тако бити, ја одустајем и са мном остали, па идите „ви“.

Нека се нико нечуди, што се ту подиже граја огромна и вика. Суботић неда своје „право“, јер је, вели, већ решено. Њему секундира др. Милетић, који безазлено пита: ко прави пресију? да л' „ми“ или „ви“ ? Њему један глас возражава: ви нам се сами памећете! И тако трајаше непрестано дотле, док владика Стојковић нерече, да неиде увек, да ко води депутацију, тај да је и словослов; он неће да се проверо, је ли решено или није, само своје мњење предлаже: да владика Грујић предводи, а Суботић да словослови Предлог овај прими се и тако се депутација, умножена предложеним од жупана Кушевића чланови ма, крене св. патриярху — но владика Грујић остао је у дворани.

Кад депутација оде, посланици међу собом жуборише; док лупа звона и наимлађи члан депутације др Стефановић изјави, да Њ. Светост долази. На уласку дворане дочекаше њ. Светост гг. епископи Стојковић и Кенђелац Громогласно „живио!“ од стране народа и посланика пратило је св патриярха све док није дошао до свога места, одакле благослови све присуствујуће. Ту Њ. Светост отво и сабор беседом, која је слушаоце тронула својим родољубним и пуним отачаске милости садржајем, да је Њ. Светост више пута била прекидавана усклицима слушалаца.

Кад св патријарх заврши: живио светли цар! живио српски народ! одазва му се громко: живио српски патријарх! Њ. Светост позва затим народне посланике у цркву, да се Богу помоле, да би сабору био сретан рад. Ово се прихвати опет громким „живио!“ Исти одушевљени усклици испратише благосиљајућега седога српскога патријарха из дворане, кад је у пратњи свију посланика отишао у саборну цркву на призиваније св. духа.

И ја сам био у цркви и од срца молио сам се Господу на небесима, да предстојећи саборски рад благослови успехом по српство. И кад седи патријарх припаде на коленима молитвом Господу светова за благослов народу српскоме, и кад за патријархом сви падоше на колена пред Свевишњим: остаде једини стојећи славни муж др. Милетић. —

И он је дошао на *црквени* сабор!

О свести! о савести! — —

После призивања св. духа ишли су посланици св. патријарху на подворење.

После подне прођох поред локалитета српске читаонице овдашње. Изнутра се ори песма. Погледам унутра, а тамо видим на једном столу пуно пуних и испражњених боца и пеара и за столом седи са „едномишљеницима“ славни наш муж др. Милетић, који у тај пар није чачкао нос, јер му је баш у руци била — чаша празна; ваљда

је био свршио либацију Баху, кога је јединога од целога Олимпа још задржао у пуној части.

Као што видите, биће посла доста на сабору, и ако се тако све братимски и сложно буде решавало, као ствар са депутацијом, моћи ћемо и оседити, док догледамо краја овоме сабору.

МИСЛИ УОЧИ КОНГРЕСА.

III.

Єдна є странка била на прошастом конгресу, коя ништа друго није хотела, него да под фирмом автономиє обштина одузме сваки уплив свештенички, од ниже на више, и самим преч. конзисториима, владикама, и самом С. патриярху, како да се изолира свештенство од народа, и тим да може та странка у мутной води ловити. И кад би се свештенички уплив устранио, да могу обштине црквене чинити, шта год хоћеду, без да коме одговараю, и да коме подлежне буду, онда наступиће анархия — безвластиє.

То є она странка, коє є шеф из мрзости спрам стештенства рекао: кроћу я капу поповима. — Питам я дакле, може ли се та странка примити као приятельица свештеника? коя на минулом конгресу ћаше са одважним кораком како да пад свештенства изведе, а целу цркву подкопа. — Није ли то одметанє и управо прелаз из богоданог србском народу према служительима олтара, — узвишеног пиетета — скромног почитованя — у паклену развратност, кою та странка са свима силама труди се, народу србском као пагубни адиђар и неко варљиво сокровиште прибавити? Није ли та странка руку дала Антихристу, коя хоће да поруши све оно, што є основано на тврдом камену самам Іисус-Христом, кои није тражио царство света овог, него є све нас позвао, да се спремимо за будући вечни живот? — А како ћемо се за тай неувели живот спремити, кад є у те странке само оно у глави: шта є у свету од таке велике моћи? коє ли су та средства, коя ће оборити све оно, што славу божию узвишава! —

Шта ће нам организоване с автономиом дичеће се обштине, кад оне буду духом таквим напуњене, да свештенство што већма отискую из црквено-обштинских посала и раде, те раде би, да оно буде нека жива риба, коя да ћути, мак-р се у свету све суноврат преврнуло? такве обштине даю тип и жиг неком свештенства гонению, коє тамо води, да по поразу свештенства, као пастира духовни, сходно спасителєвой изреки: поражу пастиря и разидутся овцы", С. храмове замену позоришта и села. О сачувай нас, Боже, од таквих тима окорелима мислима заражених посланика, него нека се на сабор такви пошлю мужеви, кои ће достоянство цркве и свештенства, тай прототип народа србског, у васцелой своіой целини знати одржати, и са нѣжном любави према народном свештенству, учительству и обштинама такова заключеня донети, коя ће ту єдину паладиу србства: веру и народност, моћи оснажити и укрепити и утврдити на веки.

Мисли и нада сваког родолюбног Србина упрте су на овай сабор, єр од овога чека се спас за све оно, што се народно зове, а тога су као найвећи у очи падаюћи предлози: црква, свештенство, школа и учительство, дасве то добиє вид саразмерап данашньим околностима, а к томе и постоян и непокретльив. Єр од овога сабора очекуе се избава од свега оног, што є кварно, а кварно є све, што подрива цркву, свештенство, школу и учительство. Зато ако што добро, ма како старо било, треба задржати, нека постои за навек; єр ако будемо оно, што є добро, са неким грозничавим фанатизмом изменьивали, наићи ће мо на велики одпор у народу, кои никад неће оно усвоити, што му веру, свештенство, школу и учительство повређуе, и што нѣму наочигледно баца велики терет на главу, под коим теретом мора стропоштати се, а такво му є оно вилипендиранє и багателизованє свештеничког чина, од найвишег до найнижег особља нѣговог; они кои су тим путем пошли, нека се врате натраг са странпутице и нека иђу оним путем, кои ће их измирити са духовним органима цркве, да могу сви скупа произвести на овом сабору шта практично и за живот цркве и народа способно; єр иначе неће никакве ползе ни од овог сабора бити, и силни новац народньи издаће се у залуд —

Посмотримо дакле операт прошлог сабора са бодрим оком, у колико се свештенства тиче, па ћемо се уверити, да свештенство бачено є на милост и немилост обштинама, без да су те обштине кадре га издржавати, те зато оно губи од праве важности своє, и постає подлога обштинама без свакога решпектованя. Свештеник є досада борио се са сиротиньом, са малим изнимком, али є барем независан био од ћуди надувених простих обштинара. Ако то остане при томе, да тутори црквени по § 41. свештенику плату издаю, тим ће свештеник долазити у ту неприлику, да ће морати гладовати, и са обштином у колизию упадати, док се она смилуе, дати му а конто плате кою форинту као неком просияку; неће свештеник у том погледу бити више, него што є црквеняк, и по §. 40, Е, што су сироте, удовице и убоге из милосрђа обштине живећи. Да нас Бог сачува од такве плате, кою би примали од тутора црквених у обштинама без лежећег капитала ил' великих кућа, или пак земаля на то одређених: у таквима обштинама свештеник био би гори него ма какви слуга, єр слуга, ако му газда неплаћа, може службу оставити, а шта ће бедан свештеник радити, кои не може ни куда ни камо, него мора и себи и обштем моралу за любов трпити и глад и голотиню са породицом своіом, и тражећи помоћи у непријателя наших, обично у чивута, да му позајме кою форинту са каматом а конто нѣгове плате. — А зар нису тако многи учитељи радили, кои су принуђени били поглаварства због плате своє чрез фишкале екзеквирати дати! — Каквих ту у пратњи неће ексцеса бити од надувених одборника и напраситих свештеника, то само онай знати може, кои искуства има, шта су просте обштине; зато и опет глас подижеи: устроите, о ви мудри посланици саборски! явне касе, и учините свештенство независно од таквих обштинских плата, ако желите. да свештенство буде вам благодарно, и сад живеће и будуће, да Богу радостћу, а не са уздисанѣм служе; и ако вам се то не би удействовати дало, оставите штолу штоли бити, то єст: нека сваки плаћа за свештенодействия по новой норми штоларной, а бир нека обштине политичне буду обвезане у одређеной своти издавати, као што н пр. чуєм, обштина политична мокринска даваће сваком пароху 600. фор. у име бира. Тако се може и за друге обштине наредити веома лако. Другога експедиента нема, него, или плату при явним касама за свештенике течну учинити. или пак оставити штолу са новом нормом. — Римско свештенство, коє штолу ужива, чуди се, да є наш конгрес ту касирао, кад є у свету све тако условлено: Do ut des, или по изреци светой: достоин єст дѣлатель мзди своєя; и по томе и суди сваки наш парохиянин, велећи: Я ћу платити свештенику, кад ми што узтреба, ил да ми крсти, ил да ми венча, ил да ми сарани, а нисам дужан да плаћам за другога, кои треба свештеника, нека сваки за себе плати.

Тако и єсте: тешко є а и неправедно є плаћати ономе, кои свештеника не треба, и то непосредно цркви и нѣним органима одбору и туторима, знаюћи, да му функции није обавио свештеник; — него ако се плата буде установила, нека сваки плати дотичном поглаварству на добро своє или на заниманѣ своє по ключу изнађеном, а ова поглаварства нека уносе своє приносе у обшту касу, одкуда ће васцело свештенство солидарно плаћено бити по оном размеру, кои буде народньи сабор пронашао, да сваки свештеник по особеной заслузи и годинама на квиту плату свою сигурно и известно подизати има, єр иначе болѣ остаймо при старом, па како нам било! — Навика човека кроз сав живот води до гроба.

У В. Ст. Миклошу 22 мая.

Г. Николић
прота.

НЕКОЛИКО РЕЧИ УОЧИ САБОРА.

О прошлом црквено просветном сабору много се говорило и писало, савета давало, како є требало и како треба да буде, али се не нађе начин, како да се цркви и школи помогне, а народ не обтерети.

Єдни осудише „крњи" сабор, као да се са множином до правог правца долази, а не ма и са манѣ, али марљиви, зрели мудри чланова, кои не иду, нити се даю бирати на сабор параде ради, нити да покажу адвокатску умѣтност; но да иду да покажу *сшвора* а не празна говора.

Други су противни, што є найвиша власт заключеня саборска у нечем модифицирала. Трећима є не право, што школа, као самостално тѣло, није сасвим од цркве одвоєна. Єдни опет незадовольни су, што им є плата сманѣна, а други се туже на малу плату; єдни оће єднакост у наплати итд.

Прошли црквено-просветни сабор положио є темељ, на ком се без зазора зидати дає; али да би се зграда на том темељу довршила, зависи од мудрости идућег сабора.

Предстоећи сабор имаће тежкоће, док изнађе найбольи начин по цркву и школу, да ту црквено-просветну зграду доврши, да се на скоро нерепарира, но да є постояна.

Прошли сабор у виду є имао цркву и школу и њиове органе; претресао станѣ и старао се, да то станѣ по могућим околностима поболша и унапреди, т. є. да народ яко не обтерети, нити пак у свештеносслужительима и учительима оскудѣва. Редуцирао є свештенство, гди се дало и гди се могло без штете по обред црковни учинити; разложио є плату свештеницима по околности места и станя обштине, свештенство є у шест класа поделио, а с тим є редучињен, да се свештеник због штоле са свои парохияни не мрази и по суду невуче, а болѣ є и манѣ имати, нежели више непристойним начином добити. А свештенику стои отворено полѣ са манѣ класе да тражи болѣ. — Али су те уредбе у погледу плате свештеничке по већой части на папиру, и у дело се код мало обштина у Банату привело, и то у военой краини само. Єдно са немарности неки свештеника, а друго са немарности обштества; први сматраю се оштећени, а другима є свака новост неповольна.

Предстоећи сабор има те ствари уредити и заключеня прошлог сабора у дело привести.

Темель є, велим, црквено-просветном станю мудро и разборито положен, у нѣга неби требало дирати, но уредбе, у колико се показало да нису цели сходне модифицирати; што недостає. додати; што є неясно, болѣ разяснити и яку зграду извести.

Уредбе за нашу цркву и школу треба да су за целу царевину єднаке, без икаквог изузетка, како за провинциял, тако и за воену краину н. пр

Под Б. §. 14. гласи: како се има плата свештеничка порезати; а за провинциал не стои, ко ће ту плату и коим начином утеривати; у уредби пак за воену краину (мимо подписа држ. военог министра) ясно стои: да ту плату има мѣстна политична власт купити и свештенику на признаницу сваког месеца напред уредно издавати — Што є за воену краину наређено, требало би да є и за провинциял.

Такођер у § 22. за воену краину стои: да мѣстна политична власт има протоврейску пристойбину на исти начин као и пароху купити и издавати; а у уредби за провинциял тога нема, но мораће протоврей од села до села ићи, да свою пристойбину скупи.

Под В. §. 35. нема уредбе за сродство, да л' могу у єдно исто време одборници бити, а уредба за воену краину гласи: Отац и син, дед и унук, єднокрвна браћа немогу у єдно исто време одборници бити.

По §. 41. у военой краини епитропи подлеж као и досад упливу политичне власти, тако исто и каса црковна храни се у благайници компаниской, а за провинциял ни речице нема, гди да се каса чува.

Под III. о србским школама, за провинциял постое 110 параграфа, а у военой краини додат є и §. 111., кои поред могући измена по саборском заключеню, подлаже школе бившим за воену краину прописаним уредбама итд.

Сад да претресемо уредбе, коє нису доста определѣне и разяснѣне.

§. 11. гласи: гди свештеник сесиє землѣ нема, та се новцем надокнађує; а није определѣно, ко надокнађава: држава или обштина

§. 19. гласећи о огреву није доста определѣн, но на волю є оставлѣно, да се свештеник са обштином погоди, као и за накнаду квартира.

Осим тога има и важниих ствари, коє ће предстоећем сабору доста посла задати, док се на основу заключеня све цели сходно не уреди. Важно є: изнаћи начин, како ће се свештеничка плата купити, да не буде свештеник принуђен свою плату сам изтеривати, од немила до недрага ићи, молити, да се смилую опредѣлѣну му плату скупити и издати; єр са уредбама на папиру није ништа поможено, но са приведенѣм у дело.

Назори неке браће свештеника, да се новци у єдан єрархиски фонд скупе и отуда свештенство наплаћує, добри су; ал неверуєм, да се извршити даю. Єр видимо, да се и царски порез са ексекуцияма, войницима утерує, и опет дуга остає; ако би се тако заузео за свештеничку пристойбину! Зар се не би рекло: найпре царско, па онда свештеничко. Ко би те новце у епархиялне касе одправило? Ко би их месечно издавао? Државни или црквенопросветни за то избрани благайници? Кад би државни чиновници пристойбину свештеничку утеривали и свештеника плаћали, лако по времену може народ изгубити право бираня свештеника, а и црквену аутономию, єр чим држава буде плаћала свештеника, то има уплива на нѣга и ставити га може у ред као и другог од државе зависног чиновника.

Друго пак да л' би обштине, које за себне фондове прквене имаю, пристале, да се њиови новци другима издају, и да им се фондови крнѣ, коє су штедльивошћу и добром управом и надзором сачували, од украса своє цркве одкидали и фондове црквене подизали; док су напротив друге обштине немилице на цркву и украсе твошиле, а за фонд се нису старале; и какво право има єдно обштество на иманѣ другог? Я незнам, у царевини нашой има ли примера, да се коє вероисповести свештенство из єдне касе єднако наплаћує. Црквени римокатолички фонд є богат, и само оне припомаже, гди є по све сиротиня, иначе обштине са неєднаком платом издржаваю свештенике. У военой краини имаю припомоћ од државе из провентне касе. Гди є пак по све мала плата, ту администрирају монаси єдног или другог реда.

Такођер евангелици издржаваю своє проповѣднике по могућству своме и єдни имаю виш, други манѣ плате. А гди проповѣдник неможе се издржати, ту га учитель заменює.

Па тако и наша ма я обштества, коя нису у станю свештеника ни са 400 ф. издржавати, нека се сведу на филияле; али да не би у верозаконском обреду оскудѣвали, могли би им се Еромонаси за администраторе дати, кои неимаюћи породице задовольили би се и са маньом платом. А помогло би се свештенику у маньим обштествама, а народ се не би обтеретио, кад би обштество парохиялну сесию, као и евангелици што чине, обштински безплатно радили, и кад би се дало израдити, да држава опрости парохиялне сесиє од терета државни

Найпрече є пак постарати се око заведеня обштинских црквено-просветних фондова Само срећа, да су наши стари поред толиког бившег земльишта фондово подизали данас не би народ црквено-просветне терете ни осетио; али што није учинѣно, треба да се учини У Банату, Бачкой па и у Срему имаю обштества излаза обштински кои необраћени леже и без икакве готово хасне тлаче се; па кад би се 100 до 200 лапаца по могућству обштинском цркви уступило на цркву, у грунтовницу увело, то би се одма црквени фондови завели, коє би знатне користи доносиле како у погледу вечног обстанка наше цркве тако и у црквено-просветном.

Предстоећи сабор имао би зато код найвише власти дозволѣнѣ израдити, да цркве по военой краини моту своє фондове у непокретном иманю имати било у земльи или зградама и у грунтовницу на цркву преписати, коє су досад закони у военой краини пречили.

А време є, да се и за пензионални фонд постара, о чем прошли сабор ништа опредѣленог није донео. Надежда є, да ће се наши заступници на идућем сабору свойски свештенички удовица и сирочади заузети.

О начину, како да се пензионални фонд заведе, другом приликом.

У Сакула. *Ј. Поповић*,
парох.

БЕСЕДА Ђ. СТРАТИМИРОВИЋА

у угарском сабору 23. мая.

(Свршетак.)

Далеко би ме, господо, водило, кад бих вас, као што мислим, непобитно уверио, да є тако. Али ради разумеваня іош ћу нешто навести, што ће, као што мислим бити довольно. Прво условлѣ свакой правной држави безусловно є єднакост нѣних држављана пред законом и безбедност личности и иманя. Без тога неможе се држава замислити, а држава, коя то неможе дати, губи у данашньой Европи право на своє биће.

Е, господо, овай и у самим деспотским хришћанским државама неоспорни постулат неможе Турска никад дати, баш єр є мухамедовска држава. У таковой држави догмати вере и држ. закони тако су тесно узаимно смешани, да су многи главни грађ. Закони уєдно догмати вере.

Тако є и са питанѣм єднакости пред законом Коран, господо, поставля као догмат вере неєднакост Турака и хришћана; подобан є догмат. да хришћанин несме имати непокретна иманя Како ће те дакле ту да реформуєте државу, а да уєдно непреокренете целу веру турску?

Код сваког закона, код сваке реформе, кою султан у том смислу издає, присилява он мухамедовце и излази пред свой народ као нарушитель оних неприкосновених коранских догмата, коима є он извршитель и чувар, кое несме повредити, ако неће да као одметник код правоверних изгуби све своє уваженѣ Зато су све на равноправност хришћана односеће се реформе досад остале без плода и сваки прави мухамедовац сматра то као богоугодно дело, да им стає на пут. Дакле докле год Турска постои као мухамедовска земя, сваки покушай око реформа бесплодан є Сизифов посао. Погледайте станѣ своим очима, а не кроз неочаре дипломатиє, па ће те се уверити, да є тако.

Данас 30 година после ђулханског хатишерифа, неважи пред турским судовима сведочба хришћана против Турчина као праван доказ. Сто хришћана могу се заклети, да є Турчин убица, никакав турски закон не ће га осудити, докле недође Турчин као сведок. Та сви ти политици, кои верую у животност Турске, сами даю неоспоран доказ, да ова неможе одговарати дужностима правне државе — даю га одржаванѣм права екстериториялности за своє државляне, кое данас постои, као и пре реформа, и у пркос реформама постояће и постояти мора, докле год буду Турци владали.

Тако є данас и тако ће остати, докле Турци владаю. Али ако смо се потрудили да сватимо битност мухамедовске државе; ако уважимо искуство, кое Европа од 40 година амо има са неброєним неизведеним покушанима реформним; кад смо се уверили о немогућности препорођеня Турске чрез Османе; кад као мудри политици оставимо се покушавати немогоће: то стоимо пред простим природним решенѣм источнога питаня, а то є:

Оставимо Турску нѣним природним наследницима, млађаним, даровитим хришћанским народима нѣним. По мом мнѣнию то є єдина добра политика, кое се у том по нас преважном питаню држати имамо; наша прошлост, наши животни интереси и старанѣ за нашу будућност заповедаю нам, да се тога пута држимо

Господо! Причине, кое условляваю осниванѣ држава и развитак им, меродавне су им за сав живот, и земльописни положай наше отачбине ясно нам означава пут, коим ићи имамо. На размеђу истока и задада лежећи било є осниванѣ уг. државе потреба хришћанске просвете у обрану од напасти дивльих варварских народа, коима падаоће византинско царство ниє могло одолевати. Столећима борили смо се са суседним хришћанским народина и државама у светой борби за пресвету, за напредак и слободу па ако и сами подлежући, спасли смо Европу од мрака новог преселѣня народнога.

Догађаи и дух времена, истина, променили су начин наше мисиє, али не саму ствар.

Ми се немамо борити са осваяющим варварима, али имамо помоћи лечити ране кое є задалоидуго тиранско господарство нама и нашим природним савезницима хришћанским народима Турске.

Мислим, господо, да Угарска никоме за любав несме бити неверна свом позиву ни за тренут. Ако смо, као што велите, погодбом обезбедили Угарской сяйну будућност, ако смо препородили дряхлу монархию, ако нам є отачбина добила меродаван уплив на споляшню политику државе, то нам се овай положай никако тиме неможе показивати, што се даємо вући за оном старом несретном аустр. политиком, коіой є сва мудрост у томе била, да Турску и турско господство по што по то одржи.

Я сам вам, господо, показао, да є турско господство трула трупина, и да є сва вика о реформама само полит. обмана, како би займовима у Европи чети пустолова у Цариграду одржали живот іош кои час.

Хоћемо ли свою политику везати за политику трупине, па да се и сами окужимо? хоћемо ли помагати лажи? Ми, кои сами слободу нада све све любимо, како смемо слушати звекет робских ланаца у своіой близини без велике желѣ за искуплѣнѣм?

Я, господо, добро познаем степен температуре у европске слободе; я неишчем крстоносне войне, нетражим овде Хуняде и Капистране, нетражим велики призор оног заиста слободног народа с оне стране океана, кои милярде долара и стотине гисуће слободних синова жртвова, да би ослободио црначко роблѣ. Я се ненадам и неиштем, да од наших министара у тренутку буду Линкони.

Я само иштем, да онога нѣговой судбини оставите, кога є Господ светова осудио: мухамедовску државу у Европи. А ви ћете то учинити, ако примите овай исправак.

Можда ће ми се рећи. да є то начело немешаня као меродавно за нашу монархию припознато и да се сваком приликом споминѣ, — то доказує и енергично изражена желя за миром у самой прест. беседи.

Извините, господо; али има различних интервенция, и оружане нису свагда важние, нису свагда опасние онима, кои од њих страдаю.

Нема сумнѣ, да ми нећемо с оружѣм уплести се у корист Турске против устанка хришћанских народа. Осим споляшних причина важние су оне код нас самих. Неверуєм, да има єдного државника у овой монархии, кои би се усудио, милионима нѣних Славена за столѣтну верност и пожртвованѣ тиме благодарати, што би помогао, да се іош већма стегну окови њиових от Турака угнѣтених єдноплеменика.

Али има моралних, политичних и народно економских интервенция, кое су за страдаюће хришћане постале исто тако кобне, као и оружана

На пр. честити падиша чрез неизлечимо варварство своих органа и чрез фанатизам своих верних дође у сукоб са међунар. правом и са явним моралом. Одмах су ту услуге и савети єдне велике силе. Често узима на се пребацивање за неправедно дело — та дипломатиє є найлакше образложити такове маленкости, како би милога доста у Цариграду из глиба извукла Найгоре сатрапско баратанѣ исцрплює изворе богатих земаля, до скота понижени хришћански народ нема ништа више дати, до гола живота. Држ. хазна празна є и покрадена и машина администрациє морала би застати, неплаћена войска разишла би се или отишла у айдуке — ево ти суседних владиних органа, па казую красне приче о реформама, о огромном материялном цветаню Турске. Они маме европски новац на нове и нове займове, сувише они ово посредую, само да што далѣ одрже ову несрећну систему.

Млада, оприятелѣна хришћанста држава има све услове за сяйну будућност. Држ. мудрост и право искало є, да іой се помогне, да у свези с осталим хришћанским народима може изићи као законити наследник самртника те од Европе одклонити несрећу светскога рата. Ево одмах услужности у виду желѣзничких подузећа, коя посредую париски и бечки Турци и кои добияю концесие за пруге, кое би на сваки начин морале упропастити младу оприятелѣну државу, ако она неби имала срца, да ту напаст одбие и самим мачем у руци. Све су то интервенциє, хришћану исто тако неприятельске, опасне, као и оружана.

Ове неће престати, докле ми, у томе найвише интересована велика сила, неузимамо срчаност истине, те не изрекнемо, да се турска држава у Европи преживила, да интереси просвете и людскога напредка ишту, да се она пусти мирно скончати, а ришћанским народа да се у ослобођеню им несмета нити непосредно, нити посредно.

Ово дело, достойно слободна народа, иштем од заступника уг. народа, молећи вас, да прилите овай исправак:

„Али баш єр смо испунѣни о потреби мира, желимо, да се нас изближе тичуће се питанѣ — источно — приведе сретноме концу. Животни интереси наше отачбине и будућности нѣне скончани су са тим решенѣм, кое по нашем увереню, без опасности по монархию може бити само ослобођенѣм хришћанских народа у Турской и завођенѣм слободних установа код њих. Будући є то ослобођенѣ мешанѣм вел. сила у корист Турске досада препречено: то се надамо од мудрости В. В. да ћете уплив монархие уложити у корист строгота немешаня у источном питаню.“

ДОПИСИ.

БЕОГРАД 29. мая. Нећу вам ништа од чуства своих представляти, коя ме на данашњи дан обузимаю, єр у тай дан пропаде нам сва надежда у скору лепшу будућност. Дао Бог, те се появлюю знаци бољи. Влада гледа да се опрости савеза са „слободарима“ нашим, те да народном мнѣню болѣ одговори. А какво є народно мнѣнѣ, могли су се и код владе и међу „слободирима“ уверити приликом избора за велику народну скупштину. Слободари ван Београда и немаю у Србии приврженика, пак су се зато и упели свои силом, да у Београду протуре за посланике Владимира Јовановића Милована Янковића и друге подобне корифеє. Ти бесавестни люди неустручаваю се за своє себичне намере заводити наше ђаке и друге младе люде, кое тобожно омладинством маме у своє коло, чиме су и омладине име врло у народу дискредитовали. Они наго ниште и наведоше ђаке велике школе, да раде за њиове кандидате, и само умерености нашега грађанства има се захвалити да ниє дошло до оштриих сукоба. Ипак некои жешћи агитатори слободарски искусили су од народа свакояке неприятности. Тако на пр неки слободар Стева Поповић доби и батина, када се неостави ћорава посла, но препоручиваше споменуте кандидате.

Ниє болѣ прошао ни ,славни песник философ и полицай Абердар. Препоручивао он у єдной кавани слободарске кандидате, али га изгрдише и истераше а сувише би му од старешина речено, да ће првом приликом бити из службе одпуштен, ако се буде упуштао у такове агитациє противзаконске. Можда ће се Абердар и мало усаветовати, єр данас има он плате неких 800 талира, а Абердар има понятия, шта є талир.

И славни мученик бугарски, иначе протува светска, Каравелов, упустио се у агитациє, али га дочекаше Београђани свуда грдњама, звижданѣм, плюваше га, а богме би и којим палцем у ребра гурнут, те како чуєм, нашао є за добро оставити Београд и отићи у Н. Сад, где је за таке тудумраке и бескућњаке канда згодние место.

И єдан се слободарац официр, капетан Є. М., нашао, да агитує у име слободарства. Богме му би доста тесно, єр мало недоби столицу у главу, а после га турише у бутурницу на 15 дана, а биће затим из Београда одправлѣн у внутерност, што є слободару єдном найшежћа мука.

Могао би вам іош такових доказа о пораженю слободараца навести, али ће вам и то бити доста, да знате да клики њиовой нема више у Србии места и да ће надамо се, и влада у будуће мало другчиє спрам њих поступати, ако мисли себи и земльи добра.

△ Из РУМЕ. Као да гледим, да ће многи казати: шта је опет ново у Руми! Ништа, могу рећи, није ново, него је нека стара песма, коју већина наших румских Срба изодавна пева. Ако дакле баш и није прикладно време, да се ова песма понавља и наговешћује, тек предпостављам, да Румљани, који љубе у истини слободну реч, да ће, велим као иначе све, тако и њу за згодну прилику запамтити, једанпут за свагда заборавити.

Шта заборавити? да видимо, је ли вредно и достојно, да ју забораве, можда неће коме ићи урачун.

Од најновијега времена имали би уопште сви људи само с поља повода, да рад, заузимање за опште благо код Румљана похвалива. Ми видимо, да је пређе друштво народног позоришта не само без икакве штете, него још са неком чистином од нас збогом остај узело. Евала дакле нашим Румљанима! Касније видесмо ми, да је овдашње грађанство потребу увидило, да припомогне стању народно-позоришног фонда, приредивши у то име једну беседу; и то је било, и ако нисмо новце бројали, тек је чистина од преко 300 ф. у опредељено место стишла, и опет евала нашим Румљанима! И опет можемо рећи, да кад су избори на сабор бивали, видесмо, да нису никакви посланици, који само у рачун нашем грађанству нису ишли, никада такови изабрани, него су баш они изабрани, које је само румска слога могла изабрати, — дакле живила румска слога! Е сад може ли и један свестан Србин на ово и млога друга заузећа штогод незадовољан бити? Сумњам.

Но ал напред да приправим пошт. читаоце, нека си представе само, шта вреди у истини слободна реч, па ћу и сам онда истину боље обнажити и слободније штогод рећи. Сад нам дакле ваља да одпкринемо мало завесу унутрашњег румског устројства, боље рећи, напредовања, па да и за њу мало завиримо.

Све дакле што би се имало казати, односило би се на заузимање „међународно“ што ми Срби у сваком погледу напоредо са Немцима за себе радећи и уживати можемо. На првом нам је месту овде наш мађистрат. Сваке године мењају се овде представници подједнако заступљени из обе народности, мењају се кнезови узајмно по реду сваке године из једне народности, и ако би баш које године цео мађистрат ништав био, променио би се сасвим.

Е! али шта је то мађистрат? шта ми је кнез? шта је представник? шта ли казначеј? Нек буде макар и циганин, може се избор и без мене обавити! То је обичан израз већине наших грађана, а паметан Немац уме и зна да дође у китњастом броју, пак и с тога може увек ваљане преставнике да избере. А од наши? и ко би био други, до сам тежачки сталеж! Ако је избор кнеза, Немац зна да се искупи и непропушта ништа, исто би му за средство служило, да човека свога изабере да њиме надмоћије и превагу (као што је и имају) мађистратску дочепа. — Није истина, да наши грађани то невиде, није истина, да зато незнају, али је истина, да су већином у овом погледу нехатни и небрижљиви. — Запитајмо се искрено, коме та нехатња иде у рачун, а коме ли на штету?

Садањи наш казначеј, који је на расписан конкурс од 520 ф. амо 1857. год. дошао, не само да је желео него је и у ствари најточније осведочио, шта је и ко је у поштењу и труду један казначеј. Па ко је том казначеју 1861. год. плату са 520 ф. на 300 ф. смањио? са чије је кривње ово ретко поштење тог човека тако награђено, да он код никакве друге акциденције једино из 300 ф. своју породицу издржавати мора? Лепо и примерно је чути, да њега као казначеја од раног јутра па до мрклог мрака нико нигде у вароши до само у свом званију да послове своје обавља — види; а је ди коме од наши пало икад на ум, да запита: како излази тај чудни трудбеник са својом наплатом на крај? Кад иначе бележник писар, да и сами пандур, уз своју опредељену плату, више мање акциделције ужива? коме дакле да у кривњу упишемо ово?

1866. година најбољи је сведок у раду овог нашег човека. И почетком ове, као и сваке године, ваљало је мађистрат рештаурирати. Неке беспослене коловође, који је единствено сами собом кубуре и натежу, истакли су се на силу Бога, да тобож мађистрат у ред доведу. Жалосни су то Срби били, којима и дан данас при спомену овог догађаја у нашем грађанству црн образ бити мора, који иначе служаху као жалосна подлога, као најподлије средство, да не толико туђој народности превагу мађистратску на управу уруче, колико до своје себичне намере дођу. Све је њима овде у њиховој разјарености ишло за руком, а кад су већ и до тог дошли, да вишепоменутог казначеја подигну, подигоше дрвље и камење, покупише у народу порезне књижице, само да му конце смрсе и узрока за подигнуће имају. При свем том и на саму оставку овог поштеног човека светлила је пуна јасност његова рада, и они сами избравши га, повукоше се као неко с огорелом шапом. Ето и тај човек још и дан данас непоколебимо служи најверније и најточније нашу општину, и ми имамо узрока да питамо: са чије је кривње, да се овом човеку овако благодари?

А шта ћемо да кажемо за представнике у општини? Само име такови људи довољно сведочи, да они у пуној мери целокупну општину заступати и свим добром општинским управљати имају. Ја дна је та ревност, или боље да речем, свест нашег грађанства, а још су гори представници. Људи, па нека би били каквог му драго реда, ваљда овде у овом положају својим поштењем јамчити, знањем и разборитошћу ове ствари општинске руководити морају. Али од свега овога нема ништа. Ако се узме знање и вештина, ту би много боље било, да немају никаква рада и воље; ако се узме количина, ту је свакојако и свагда туђин боље заступљен; ако се узме каквоћа, ту су готово — да не рекнем сви паори. Ето дакле немамо ли право запитати, са чије кривње долази то, да заступници општег нашег добра незналице и невјеже буду, да такови целокупну општину оличују? жалост је то те велика, кад се таково родољубље указује, да нам се наочигледце одор испод ногу извлачи. Где је тај газда, да свом слуги незналици и невјежи располагање какво уруђу? кога имамо да кривимо?

И ови људи заступају интере се општинске. И онај, против кога су Срби 1868. год. и халу и врану напустили, само да не буде кнез, кад иначе нису Срби правног станишта при избору имали, тај је, зна се чијим поводом, кнезом постао; тај исти је и 1869. год. напротив од самих Срба и никог другог, ма да је Немац и ма

да је ове године Србин кнезовати требао — за кнеза, с повишеном платом, изабран! Томе су дакле сами Срби успркос Немцима кнежеву палицу на решење обштих ствари, међу којима и школа спада — у руке дали! Чудна свест, још чудија досљедност!

Но надежда је једина снажна да нам даље и школи казивању недопушта. Само једино уздање у грађанство наше уздржава нас, да о школи неговоримо ништа Доста је и ово, да се види, како бригу о сопственом добру водимо. Родољубље, које је уопште у нашем грађанству познато, јамчи нам, да нећемо повода имати у оним стварима жалити се, које у обшти наш живот засецају. Осведочена даброта онде где је ревност и заузимање у нашем грађанству; желити је само, да и у решењу сопствених ствари у будуће родољубиви будилника буде, иначе преостаје нам само још судија јавног мњења.

ЗЕМУН. У то исто доба, кад „Земунски Гласник“ у брою 17. донео похвалу нашем протопресвитеру, и то онаку, каква се само пожелити може: стиже нам погрда и лаж „Заставина“ под бровм 59. Гарнизон овдашњи од самих Романа, долазио є почесто у цркву, бавећи се у њој до апостола, ер код Римлана постои кратка миса, коя є за четврт часа готова кою ми Срби немамо. Гарнизон се овај сваке године причешћивао, па и сад прве неделѣ поста, кою є свету дужност протопресвитер извршавао. Но почем он романски незна, да гарнизон исповеда, зато є долазио капелан єдан са пѣвцима те є и служио и придиковао романски.

Што се тиче дотациє свештеника, протопресвитер би се мира ради у своіой 70. години и неимаући породице, радо склонио да по старом остане; али є консисториум писао, да неможе по старом остати. Сме ли се протопресвитер противити своіой духовной власти? Є ли на другом месту по старом?

ДАНИЦА лист за забаву и књижевност број 13 донео је ове предмете: „Неверна жена,“ приповетка (продужење); „Девојчица са стране“, по Шилеру од П Д; — „Све у своје време,“ приповетка (продужење); — „У животу,“ песма Мите Р. Стојковића: — „Грчки живот у митологијска времена,“ по Тукидиду од Д. Бода; — „Пламичци,“ песме Огњана; „Из живота животиња I. Лов на слона на Сејлану (продужење), — Уз овај број иде четрнајести табак „Чајчине могиле,“ украјинске приповедке, превод с пољскога

Даница излази сваких 10 дана на табаку и по велика октава. Св кога месеца додаје се бојадисана слика париске моде (челикорез) Цена јој је тромесечна 1 ф 30 н а в. Предплата се шаље уредништву у Н. Саду

ТЕЛЕГРАМ

уредништву »Напредка«.

ПЕШТА 2 юния (5 сати 30 минута после подне) Председник министарства гроф Андрашия одриче, да ће Угарска мешати се у турске послове на штету хришћанства. — Милетића тражи суд.

НАЈНОВИЄ.

Из КАРЛОВАЦА нам се явља, да є јуче после подне била посланичка затворена конференция, у коіой се слога међу избраницима народним показала особито у препирци око председништва конференцијалног. Данас су посланици свештенички имали за себе конференцию И данас после подне биће опет затворена конференция. Данас 3. юния дошло є 7 посланика, међу њима др Мандић, Натошевић, Кириковић и др.

ТРГОВИНА.

ЛУТРИЯ. У Будиму извучени су 12 юния (31 мая) ови бровви: 86 83. 57. 18. 25.

ПЕШТА 1 юния. Шеница є ове неделѣ одмах почела са 10 н. скуплѣ, после дођоше гласови о киши и радња мало попусти, али су сви изгледи, да ће само Банат моћи што извозити, продало се 160,000 ваг Раж непресано траже и скочила є већ до 3 ф. 10 н. прометнуло се 60.000 ваг. Єчам су слабо куповали, зоб су до 1 ф. 95 н. плаћали. Кукуруз 75,000 ваг. до 2 ф. 22 н. Брашна се извезло 55,000 центи брашно црнѣ скочило, белѣ стои по старом. Цента говеђине до 28 ф 50 н. свинѣтине до 28 ф. 50 н. Репица 5 ф. 75 н Олај слабиє пролази. Свинску маст манѣ траже и попустила є, а сланину купую радо и скочила є.

Сирове и учинѣне коже слабо пролазе и цене су наклонѣне паданю.

Бечка берза од 31. мая.

5 проц. нар. заим	70.80
Лозови 1839.	250
„ 1854.	96 —
„ 1860.	104 —
„ 1864	124 10
Комска рента	24.—
Зем. растер. угарске	81.25
„ „ срб. бан.	79.50
„ „ хрватско-слав.	84.—
Акциє нар. банке	743.—
„ кред.завода	305.20
„ држ. жел.	375.
„ потиске жел.	207.—
„ дун. паробр.	579.—
„ пешт. ланч.	690 —
Зал. писма угарска	92 25
Лозови кред. завода	169.50
„ дун. пароброд.	100.—
„ триестински	130.
„ будимски	38.25
„ Салм	42.50
„ Палфи	34 50
„ Клари	37.50
„ Ст Женоа	33.–
„ Виндиштрец	23.–
„ Валдштајн	24 50
„ Кеглевић	14.50
„ Рудолф	15.50
Сребро	122.10
Дукат	5.86
Наполеондор	9.92
Империял	–.–

Пештанска берза од 31. мая.

Пешт. ком. банка	660 —
„ зан. „	330.—
„ штед. акциє	1625.–
Будим. „ „	700.–
Пешт. вал. млина акциє	1695.—
Ланчаника	685.—
Тунела	1 10–
Уг. др. осигур.	600.—
Сегед парн. млина	600.—

Телегарфисани бечки курс од 3. юния.

5 проц. металици	62 60
Нар. заим	70 45
Акциє нар. банке	748.–
„ кред. завода	309 80
Лондон	124.—
Сребро	121 50
Дукати	5.86

ПАРОБРОДСТВО.

Сад — Баоград: нед. пон. уторн. среда и. Н субота 8 сати утро.
Н Сад — Оршава: четв. 1 сат утро.
Н Сад — Пешта: сваки дан у подне
Беч — Пешта сваки дан пола 7 сати у утру.
Пешта — Земун понед. среда суб 7 сати утро.
Пешта — Оршава: среда 7 сати утро.
Базиш — Оршава петак пре подне.
Пешта — Беч сваки дан 6 сати вече.
Београд — Пешта: уторн. четвр. нед. 8 с. утро
Базиш — Београд: субота после подне.
Галац — Пешта: уторн утро.
Сегедин — Земун: среда, суб утро.
Земун — Сегедин: нед. четвр. подне.
— Сисак Земун: уторн утро.
Земун — Сисак: петак утро.
Брчко — Београд: четвр. утро.
Београд — Градиште: нед. петак утро.
Београд — Брчко: среда утро
Градиште — Београд: суб. утро понед подне.

ЖЕЛЈЕЗНИЦЕ.

Пешта — Беч: сваки дан, пол. 7 с. 34 м. утро, дол. 1 с. 52 м. после п.
Беч — Пешта: сваки дан, пол. 2 с. 30 м. после п. дол. 9 с. 15 м. вече.
Базиш — Беч: полаз. 5 с. 55 м. после п, из Пеште полаз 9 с 55 м. утро и 9 с. 30 м. вече, долаз. у Беч 6 с. 39 м. вече и 6 с. 3 м. утро.
Будим — Трст: полаз 6 с. 35 м утро, долазак у Трст 6 с. 14 м утро.
Трст — Будим: полаз 6 с. 45 м. вече, долазак Будим 7 58 м. вече.
Пешта — Арад: пол. 6 с. 31 м. утро и 5 с. 19 м. вече, дол. у Арад 2 с. 52 м. после п. и 6 с 11 м. утро.
Арад — Пешта: пол. 12 с 26 м. после п. и 8 с. 47 м. вече дол. у Пешту 8 с 56 м утро,
Беч — Базиш: пол. 7 с. 45 м. утро и 8 с вече, из Пеште полаз. 5 с. 19 м. после п и 6 с. 31 м. утро, долаз. у Базиш с. 10 м. пре п.

ОГЛАСИ

Др. Кон из Беча

дошао є опет у Н. Сад и у хотелу станує код „царице Єлисавете“ соба бр. 22. 1—3

Оглас.

Код гимназијалног фонда находи се добра стара и нова вина, т є Шилѣра до 250 аковае, бела до 800 акова, и комовице ракиє до 100 акова на продаю Лицитация државе се у кући почившег Димитрия Ђурића синиціне 22 Юния ове год. у 3 сатале посв подне.

Од стране карловачки гимназијални куратори обзнанює се

114—1—3

Ковани, од ц. к. дотичне власти у Бечу испитани и жигосани

СКЕЛСКИ КАНТАРИ

за мерене кола, натоварених теретних возова, пенадмашени у своіой конструкции, простом механизму, скопчана са великом кадроћом за обтерећаванѣ.

Снага ношеня: 50, 60. 70, 80, 100, 120 центи
цена: ф. 350, 400. 450, 500. 550, 600.
Снага ношена: 150, 200, 300 центи.
цена: ф. 650, 750, 900.

Марвени кантари (10 година ємства) од кована гвожђа за мерене волова, крава, свиня, телади, оваца, далѣ за мерене маньих колица, кола итд.

Снага ношеня: 15, 20, 25, 30, 40 центи.
цена: ф. 100, 120, 150, 180, 200

без клонтера, али са потребним претегама са клонтером дрвеним заедно са претегама сваки кантар са 50 н. скупльи са гвоздени заедно са претегама сваки кантар са 50 ф. скупльи

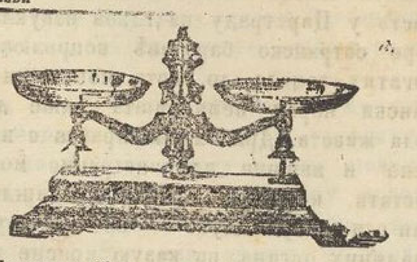

Теразиє (5 година ємства), са тасовима, за сваки посао, потребу и намеру, потоме по вольи наручбине.
Снага ношеня: 1, 2, 4, 10, 20, 30, 40, 50 фунти.

цена: ф. 5,, 6. 7.50, 12, 15, 18, 20, 22.
Снага ношеня: 60 70. 80, фунти.
цена: ф. 25, 27.50, 30.

Децималне ваге, на четири ћошка, недомашене у своіой солидности, точности и осетљивости (ємство 8 година):

Снага ношеня: 1, 2, 3, 5, 10, 15 центи.
Цена ф. 18, 21, 25, 35, 45, 55.

Снага ношеня: 20, 25, 30, 40, 50 центи.
Цена: ф 70, 80, 90, 100, 110.

К томе потребне претеге врло ефтино
Даље свакe врсте ма какве ваге и претеге

Наручбине са с ране уз послан новац или нахиам одмах се извршую

Фабрика вага и претега и градионице скелских кантара

L Buganyi æ Comp in Wien.

Главно стоваришиє: Stadt, Singestraße, 10 **у Бечу.** 96—8—12

Госп. др. J. Г. Попу

практичном зубару

у Бечу, **Stadt, Bognergasse Nr. 2.**

Сендре, 25. юния 1868.

Благородни господине!

Од више година употребљавам Вашу славно познат у Анитеринводе ваусте санайбольимуспехом, алиньувеће толикокваре и лажно праве, да сам се одважио, да бих дошао до праве робе, непосредно се обратити Вашем господству са молбом, да ми уз узимање новца поштом пошљете 4 боце Анатеринводе за уста и 2 кутиє прашка за зубе.

И опет понавлаюћи свою молбу, остаем са найвећим високопоштованьем

понизни
др. Лудвиг пл Михнец,
12—2—3 кр. сремски лекар.

Може се добити: У Новоме Саду код г. В. Гровингера апот. и код г. Ф Шрайбера. У Тителу код г. Т. Ђорђевића и Др. У Београду код г. Секулића апот. Д. Милутиновића апот. У Панчеву код г. В. Х. Графа апот. Николића и Димитриевића, Іовановића и Јанковића. У Земуну код г. Д. Іовановића и Сина. У Митровици код г. Цајзбергера апот. У Руми код г. Милутиновића. У Вуковару код г. Крајчевића, Т. Станића и г. М. Киршбаума. У Сомбору код г. Фалчинела и Нећака, Папића, Р. Хајндлхофера, І. Милошевића. У Осеку код г. Десатога апот., Тирхерова Сина, Каливоде. У В. Бечкереку Под г. ђе Нете Дајчове и Синова, Келнера апот. Кире. У Варадину код г. Фр. Деотата. У карловцу код г. Медера апот., К Бенишa

---

M. Bollmann

у Бечу

Rothenthurmstrasse Nr. 31.
Mariahilferstrasse Nr. 91.

Найоснованиє своіу система шиваћих машина саушћеном ценом,

са едногодишньим ємством.

Ручна шивања машина од 25 до 50 фор.
Илустровани ценовници шалю се на исканѣ франко и бесплатно.
Осим тога стовариште машина за гуфиранѣ сваке величине. 94—8—12

ЗА БОЛЕСНИКЕ ПРОЛЕЋЕМ, ЗА КАШАЉ БОЛЕТИЦЕ, БЕЛЕ ЦИГЕРИЦЕ, КАО У ОБШТЕ ЗА СВЕ БОЛЕСТИ ДИШНИХ И РАНЕЋИХ УДОВА.

Нека се без утехе болуюћи окрене источнику где су последньих година преко сто тисућа люди добили лека и моћи телесне и више него милион за 20 гоодина од какорадня постои.

Госп. дворском лиферанту **Јов Хофу централном депову** у Бечу (Kärtnerring 11.)

Од 20 година болуем од непрестаног наступа и напона. Наравно да се нисам надала исцелѣню и с оданошћу предам се моіой жалосной судбини. Чудесни успеси вашег екстракта из слада (малц) и ваше чоколаде од слада за здравлѣ, вое, што се иначе ретко догађа, и сами гг. лекари хвале као изредна средства за такове болести, наведоше ме, да употребим вашу чоколаду од слада. Нисам се исцелѣню ни надала и већ сам била задоволѣна, да ми є боља олакшала. Али право чудо учини се код мене После 18 недельна употребљаваня несталоємага наступа у стомаку, исто тако свестим скопчане болѣ Пуна радости являм вам ово и шалѣм вам уедно свою срдачну захвалност.

Беч 9. февруара 1869.

Мария Лиршова.
Ropau, Servitengasse Nr. 9. Th. Nr. 25.

Ст. Файт, 13 февр. 1869. Будући є прва пошилька вашег здравственог пива од екстракта сладовог, као и ваша здравствена чоколада од слада против могтако дуго мучившег мекашлянрло добро помогла, то опет молим за пошильку овог изредног фабриката.

Р. Ницдерлайтингер, пр. лекар.

Клайнице, 11. февр. 1869 Само жалитиморам да ваше красне препарате немогу у близини добивати, ер су ме они већ єданпут *пре 6 година из темеља излечили од болетице у грши и од промуклости.* Гђа *Ана Потурица.*

Прелог, 13 февр. 1869. Будући да ваше здравствено пиво од сладног екстракта моиА болесницима добро помаже, то молим за што скорию пошильку од њега г. Ткалчићм српском нотару у Прелогу у Међумурю преко В. Каньиже.

Мандел надлекар.

Унцмаркт, 12 февр. 1869. Єдан овдашњи *лекар препоручио ми є ваш прашак за чоколаду од слада.* Зато молим већу количину овог лековитог фабриката.

78—3—3

Іосиф Аймут
кн. шварцембершки ишпан.

Єдино право Хофово здравствено пиво од сладног екстракта. као и здравствена чоколада од слада и бонбони од сладног екстракта самосу у Бечу. **Kärtnerring Nr. 11.** На етикетима стои подпис **Johann Hoff.**

Цене: Здравствено пиво од сладног екстракта са стаклетом и пакованѣм. 6 боца 3 ф. 70 н. 13 боца 7 ф. 28 боца 14 ф, 58 боца 27 ф. 30 н. 120 боца 55 ф; здравствена чоколада од слада бр. 1 фунта ф 2. 40, бр, 2 фунта ф 1. 60. На 5 фунти пола фунте безплатно, на 10 фунти 1 и четврт фунте. Прашак сладне чоколаде за одојчад у накнаду за материно млеко 80 и 40 н — Бонбони за груди од слада 60 и 30 н. — *Све у Бечу.*

Депо у Новом Саду код г. Филипа Кона на пияци.

Издаватель Властник и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брзотиском Игната Фукса у Новом Саду